

11. Пархоменко В. Реформування бухгалтерського обліку в Україні: методологічне та нормативне забезпечення / В. Пархоменко // автореферат дисерт. канд. екон. наук: 08.06.04. – Київ, 2002. – 16 с.
12. Пушкар, М. С. Теорія і практика формування облікової політики: [монографія] / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
13. Семанюк В. Облікова політика підприємства: теорія і практика // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: економіка. - №22.– 2008. – С. 175-178.

*Малишко К. С., магістрант ТНЕУ,  
науковий керівник: к.е.н., доцент Кулик Р.Р.*

## **ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА**

Перехід до ринкової економіки поставив перед економічною наукою України завдання більш глибокого розкриття змісту та класифікації оборотних активів, вивчення їх ролі у нових умовах підприємницької діяльності. Від вирішення цих завдань багато в чому залежить ефективність управління оборотними активами, а через них і господарською діяльністю, тому актуальним є розглянути погляди вітчизняних науковців стосовно класифікації оборотних активів, та дослідити як трактують законодавчі акти поняття «оборотні активи»

Дослідженню економічної суті активів підприємств, в тому числі оборотних, присвячено праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, як Дж. С. Міль, М. Метьює, Б. Нідлз, М. Перера, А. Сміт., В.Г. Андрійчук, Л.А. Демчук, М.Я. Дем'яненко, Л.П. Деркач, С.В. Калабухова, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, В. П. Дяченко, З. В. Задорожний, В. М Івахненков.

В них автори розглядають різноманітні підходи до визначення сутності, і ролі оборотних активів в діяльності підприємства.

Однак, перехід до ринкової економіки поставив перед економічною наукою завдання більш глибокого розкриття даної проблеми, зокрема це стосується змісту та класифікації оборотних активів, ефективного використання їх в умовах економічної кризи. Від вирішення цих завдань багато в чому залежить фінансова і економічна безпека підприємства.

Прийняття Україною цілої низки законодавчих актів та нормативних актів призвело до визначення великої кількості економічних термінів, зокрема і оборотних активів. Так, згідно з П(С)БО 2 «Баланс» *оборотні ак-*

*тиви* – це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Однак, в Податковому кодексі України від 02.12.2010 № 2755-VI, зі змінами і доповненнями від 19.01.2012 не дано конкретного визначення оборотного активу, проте подано ознаку матеріального активу, а саме в 1 розділі статті 14 вказується, що «матеріальні активи – це основні засоби та оборотні активи у будь-якому вигляді (включаючи електричну, теплову та іншу енергію, газ, воду), що не є коштами, цінними паперами, деривативами і нематеріальними активами» [1]. У Господарському кодексі України (надалі – Кодекс) зазначається: «Майно підприємства становлять виробничі і невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається в самотійному балансі підприємства». У Кодексі також, наводиться інше визначення: «Залежно від економічної форми, якої набуває майно у процесі здійснення господарської діяльності, майнові цінності належать до основних фондів, оборотних засобів, коштів, товарів... оборотними засобами є сировина, паливо, матеріали, малоцінні предмети та предмети, що швидко зношуються, інше майно виробничого і невиробничого призначення, що віднесено законодавством до оборотних засобів» [2].

Отже, як бачимо в трьох основних нормативних документах немає чіткості у визначенні поняття «оборотні активи». Також ситуація і відносно класифікації оборотних активів. Стосовно цього питання є багато суперечностей як у вітчизняних так і у іноземних вчених. Як відомо під впливом змін потреб управління оборотними активами, постійно розвивається їх класифікація. Вона еволюціонує шляхом введення нових критеріїв, тому економічно обґрунтована класифікація оборотних активів є важливою передумовою успішної організації бухгалтерського обліку, оскільки від цього залежить здатність своєчасно і чітко управляти оборотними активами, можливість оперативного аналізу і прогнозування, а в кінцевому підсумку – обґрунтованість управлінських рішень. Тому дослідження даного питання є досить актуальним та перспективним.

Аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що більшість вчених розрізняють оборотні активи залежно від участі в кругообігу, за характером фінансових джерел формування та за видами. Менш поширеним є поділ за ступенем захищеності від інфляції, за ризиком вкладених оборотних активів, за ступенем ліквідності, за періодом та за формою функціонування. На нашу думку, всі ці види оборотних активів є важливими і забезпечують проведення економічного аналізу в цілому.

Погляди сучасних науковців щодо класифікації оборотних активів можна згрупувати в табл. 1.1.

## Класифікація оборотних активів за різними авторами

Класифікаційні ознаки та види оборотних активів	Берехтіна Л.О.	Вахненко В.М.	Подерьогін А.М.	Дуков Г.П.	Дікора І.	Досов П.Л.	Кірейцев Г.Г.	Загородна О.М. Бедорович Р.В.	Духно І.С.
1. Залежно від участі в кругообігу: оборотні активи у сфері виробництва; оборотні активи у сфері обігу.	+	+	+	+		+	+	+	+
2. За характером фінансових джерел формування: валові оборотні активи; чисті оборотні активи; власні оборотні активи.	+	+		+	+	+	+	+	+
3. За періодом функціонування: постійна частина оборотних активів; змінна частина оборотних активів.	+					+			+
4. Залежно від методів планування та регулювання: нормовані; ненормовані.		+	+			+	+		+
5. За видами розрізняють: запаси сировини, матеріалів, напівфабрикатів; запаси готової продукції; дебіторська заборгованість; грошові кошти; інші види оборотних активів.	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6. За часом перебування в кругообігу: початкові; функціональні; накопичені.									+
7. За ступенем ліквідності: абсолютно ліквідні; швидколіквідні; малоліквідні.					+	+			+
8. За формою функціонування: монетарна форма; речова форма.						+			+
9. За ризиком вкладених оборотних активів: оборотні активи з високим ризиком вкладення; оборотні активи з середнім ризиком вкладення; оборотні активи з мінімальним ризиком вкладення					+	+			+
10. За ступенем захищеності від інфляції: оборотні активи, що не піддаються інфляційним втратам; оборотні активи, що піддаються інфляційним втратам.					+	+			+

Окремі науковці (Бетехтіна Л. О., Івахненко В. М., Поддєрьогін А. М., Сікора І.) не виділяють групування оборотних активів за формою функціонування, вважаючи, що цей поділ є тотожним поділу залежно від участі в кругообігу. Однак, на нашу думку, є певні відмінності. Монетарна форма оборотних активів передбачає перебування їх переважно у вигляді готівки. Тоді як оборотні активи у сфері обігу включають в себе не лише готівку, а й дебіторську заборгованість та поточні інвестиції. Тому доцільно використовувати обидві класифікаційні ознаки.[ 4]

Особливо актуальною у період фінансової кризи є класифікація за ризиком вкладених оборотних активів та за ступенем їх захищеності від інфляції, яка дасть змогу побачити, чи виживе підприємство під час зростання інфляційних процесів чи неповернення дебіторської заборгованості.

Також доцільно здійснювати класифікацію оборотних активів за ступенем ліквідності. Такий поділ дає можливість підприємству визначити, наскільки швидко в певний момент здійснення операційного циклу воно зможе погасити свої поточні зобов'язання.[6]

Отже, з метою забезпечення ефективного, цілеспрямованого управління оборотними активами вони потребують класифікації, яку здійснюють за різними ознаками. Проте в умовах антикризового управління, обґрунтовано застосування класифікації оборотних активів за ступенем захищеності від інфляції, за ризиком вкладених оборотних активів, за ступенем ліквідності, за періодом та за формою функціонування. Уведення таких додаткових класифікаційних ознак дає змогу більш цілеспрямовано здійснювати облік, аналіз та планування оборотних активів на підприємстві.

#### **Список використаної літератури:**

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, зі змінами і доповненнями від 19.01.2012.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436 зі змінами і доповненнями / Верховна рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2006. – 209 с.
3. «До питання щодо економічної сутності оборотних засобів» /В.П. Бечко//Економічна діагностика підприємств//с.98-102
4. «Нові підходи щодо класифікації оборотних активів»/Т.Мулик// Економічний аналіз.- 2010 Випуск 6.
5. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник/ Ред. д. е. н.,проф. Ф.Ф. Бутинець.7-е вид., доп. і перероб.- Житомир: Рута, 2006
6. Носов, П. Л. Сучасна класифікація оборотних активів [Текст] /П. Л. Носов // Економіка і держава. – 2008. – № 7. – С.43-46.
7. Пушкар М.С., Семанюк В.З. Гудзь Н.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник – Тернопіль: Астон, 2009.–252 с.